

BASIN AÇIKLAMASI

14.04.2010

Uygulanmakta olan politikalar çerçevesinde inşa edilmekte olan Hidro Elektrik Santraller'in gerek planlanmasına ilişkin sorunlar ile gerekse inşaat ve işletme aşamalarında doğaya verdikleri zararların tespiti ve bu sorunların çözümü ile doğayla dost enerji politikalarının geliştirilmesine ilişkin önerilerin araştırılarak belirlenmesi amacıyla Meclis Araştırması açılmasına ilişkin olarak 13.04.2010 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na Trabzon Milletvekili M. Akif Hamzaçebi ile Cumhuriyet Halk Partili 24 milletvekili tarafından ekteki araştırma önergesi verilmiştir.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ülkemizde elektrik enerjisi üretiminin enerji kaynaklarına göre dağılımına bakıldığında doğalgazın 1990 yılında 17,7'lik payının hızla arttığı ve 2010 yılında da yüzde 50'lere ulaşması beklenmediği görülmektedir. Diğer ithal kaynaklar da dahil edildiğinde elektrik üretimimizin yaklaşık yüzde 58'i ithal kaynaklardan sağlanmaktadır. Neredeyse tamamı ithal kaynak olan doğal gaz bu ölçüde bağımlılık enerjide önemli bir arz güvenliği riski oluşturmaktadır. Bu durum elektrik üretiminde doğal kaynakların, yenilenebilir enerji kaynaklarının bu çerçevede de Hidro Elektrik Santral(HES)lerin önemini artırmaktadır.

2009 yılı itibarıyla kamu ve özel sektör tarafından Türkiye genelinde işletme halinde 187 adet, inşa halinde ise 138 adet Nehir Tipi HES bulunmaktadır. Yine 2009 yılı itibarıyla 1600 civarında da HES projesi mevcuttur. Projelerin toplam kurulu gücü yaklaşık 23.000 MW olup yıllık ortalama üretimin 81.000 GWh olması beklenmektedir. Öngörülen bu üretim değeri, Türkiye'nin 2008 yılında tükettiği toplam elektrik enerjisi miktarının yüzde 40'ına karşı gelmektedir. Kaldı ki 2008 yılı küresel krizin başlangıç yılı olduğundan beklenenden daha düşük düzeyde bir tüketim gerçekleşmiştir.

Karadeniz bölgesi, özellikle de Trabzon ve Rize illeri bol yağış alması nedeniyle HES projelerinde öne çıkmaktadır. 2009 yılı itibarıyla inşa halinde olan toplam 138 HES'ten 41 adedi Trabzon'da, 23 adedi ise Rize'dedir. Yani neredeyse inşa halindeki her iki HES'ten biri Trabzon ya da Rize'dedir.

Nehir tipi HES'ler yenilenebilir alternatif birer enerji kaynağı olarak kabul edilebilirler. Ancak bunun için inşaat ve işletme aşamalarında uyulması gereken kurallar ve ilgili denetim mekanizmaları tam ve doğru olarak belirlenmeli ve uygulanmalıdır. Aksi takdirde doğal yaşam alanları tahrip olacaktır. Aynı vadi üzerinde çoğu kez vadi özellikleri dikkate alınmadan geliştirilen çok sayıda HES projesi bulunmaktadır. Farklı doğal bitki örtüsüne sahip, farklı akarsular üzerinde yapılacak olan HES'ler için hazırlanan Çevresel Etki Değerlendirme Raporlarının birbirlerine benzerlikleri; yeterli çalışma yapılmadan adeta aynı raporların farklı projelerde kullanıldığı izlenimini yaratmaktadır. Ayrıca iletim hatlarının geçeceği yerlerle ilgili bilimsel çalışmaların yapıp yapılmadığı konusunda da kamuoyunda bir takım tedirginlikler yaşanmaktadır. Aynı akarsu üzerinde birden fazla HES projesi yapılmaktadır. Proje kapsamında aynı akarsu üzerinde yapılan boruların toplam uzunluğu bazen 30 kilometreye yaklaşabilmektedir. Bu durum bu mesafe boyunca suyun çekilmesi ve çevrenin büyük oranda zarar görmesi anlamına gelmektedir. Her ne kadar yönetmelikte akarsuyun on yıllık ortalama akımının yüzde 10'u oranında "cansuyu" bırakılması yönünde bir hüküm olsa da bu oranda suyun bırakılıp bırakılmadığı konusunda tereddütler vardır. Kaldı ki "cansuyu" çevredeki canlıların ve doğal bitki örtüsünün sadece yaşaması için gerekli olan sudur. Bu

miktardaki su doğal yaşamın sürdürülebilirliği ile gelişip büyümesini sağlamaktan uzaktır. Ayrıca bölge halkı tarafından kimi projelerde yer altı sularının da toplanarak kullanıldığı ifade edilmektedir. Proje alanları jeolojik, topoğrafik, iklimsel özellikleriyle sel ve heyelan gibi afetlere karşı son derece hassastır. Doğaya olan müdahaleler; bitki örtüsünün tahribinin (özellikle dik yamaçları tutan ormanların) yanında, dik yamaçlarda açılan yollar, taş ocaklarında yapılan patlatmaların yarattığı sarsıntılar, havzada eğim/anakaya/toprak ve su dengesini olumsuz etkileyecek veya yok edecektir. Tüm canlıların ana ihtiyacı olan su, bir enerji kaynağı ve para kazanma aracı olarak değil de bir yaşam kaynağı olarak görülmelidir. Son yıllardaki bu özensiz tutum AKP'nin özellikle Karadeniz'deki akarsulara ve yer altı sularına sadece potansiyel enerji gözüyle baktığının da bir göstergesidir.

Bu düşünceler doğrultusunda; uygulanmakta olan politikalar çerçevesinde inşa edilmekte olan HES'lerin gerek planlanmasına ilişkin sorunlar ile gerekse inşaat ve işletme aşamalarında doğaya verdikleri zararların tespiti ve bu sorunların çözümü ile doğayla dost enerji politikalarının geliştirilmesine ilişkin önerilerin araştırılarak belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98, İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla.

M. Akif HAMZAÇEBİ
Trabzon Milletvekili